

Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2020 roku i plany na rok 2021

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Ilu Polaków wyjechało na wypoczynek w 2020 roku	2
Ile razy w ciągu roku Polacy wyjeżdżają na wypoczynek.....	4
Łączny czas trwania wypoczynku poza miejscem zamieszkania	6
Długość pojedynczych wyjazdów	8
Gdzie wypoczywali wyjeżdżający Polacy	10
Wyjazdy krajowe	11
Wyjazdy zagraniczne	13
Powody rezygnacji z wyjazdów wypoczynkowych	14
Plany na rok 2021	16

Początek roku to tradycyjnie okres różnego rodzaju podsumowań oraz postanowień i planów na przyszłość. Tak jak w latach poprzednich, w styczniowym badaniu¹ zapytaliśmy Polaków o ich ubiegłoroczne wyjazdy wypoczynkowe oraz o plany na rok bieżący. Trwający od marca 2020 roku stan epidemii odciska piętno na wielu sferach życia Polaków, w tym na podróżowaniu. Obawa o zdrowie zapewne powstrzymywała wiele osób od wyjazdów, które można uznać za niekonieczne. Ubiegłoroczne wyjazdy wypoczynkowe ograniczane były też decyzjami władz naszego kraju oraz innych państw dotyczącymi możliwości przemieszczania się, korzystania z bazy noclegowej i gastronomii oraz infrastruktury sportowej. Na decyzje o podróżach miały zapewne także wpływ różne wymogi sanitarne, które mogły zniechęcać do podejmowania takiej aktywności. Rok 2021 również nie daje nadziei na powrót do normalności w tym zakresie, zwłaszcza że niemal stracone dla turystyki były tegoroczne ferie zimowe.

Omawiany sondaż z serii „Aktualne problemy i wydarzenia” został przeprowadzony w pierwszej połowie stycznia na reprezentatywnej, imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców kraju (wylosowanej z rejestru PESEL), w ramach procedury mixed-mode (ze względu na stan epidemii respondenci mogli wybierać spośród trzech metod badania: wywiadu bezpośredniego z udziałem ankietera, wywiadu telefonicznego albo samodzielnego wypełnienia ankiety internetowej).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (368) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 stycznia 2021 roku na próbie liczącej 1150 osób (w tym: 44,1% metodą CAPI, 42,8% – CATI i 13,1% – CAWI).

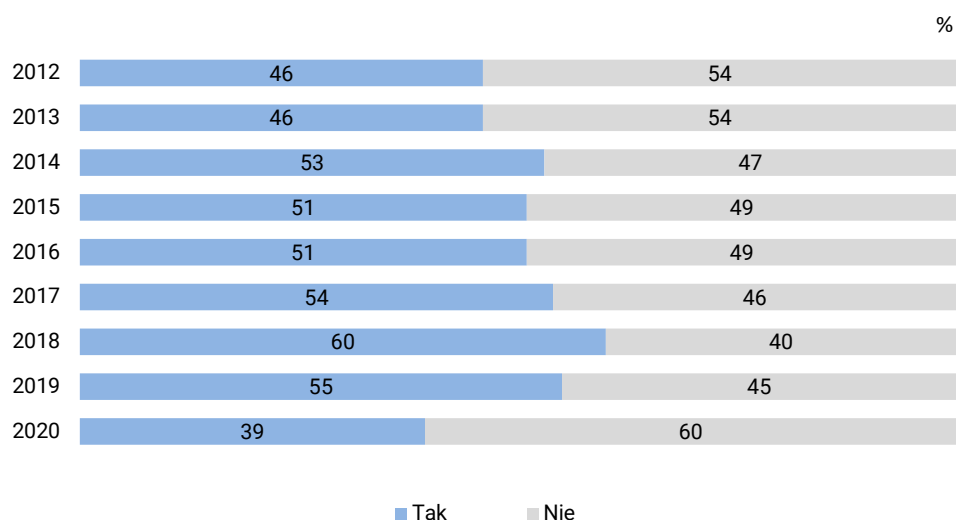
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

ILU POLAKÓW WYJECHAŁO NA WYPOCZYNEK W 2020 ROKU

Dla celów porównawczych, tak jak w poprzednich ośmiu latach, pytaliśmy respondentów o wszystkie wyjazdy turystyczno-wypoczynkowe z przynajmniej jednym noclegiem w odwiedzanym miejscu. Pomińnię zostały natomiast wypadki jednodniowe (bez noclegu), nawet jeśli ich celem był wyłącznie wypoczynek poza miejscem zamieszkania. W związku z tym uzyskane obecnie wyniki nie są w pełni porównywalne z najnowszymi oficjalnymi statystykami dotyczącymi wyjazdów turystycznych, które od 2014 roku – zgodnie z obowiązującą w UE metodologią² – obejmują obok „turystów” (tzn. tych, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu) również tzw. odwiedzających jednodniowych („beznoclegowych”).

CBOS

RYS. 1. Czy w minionym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

Pominięto odpowiedzi „nie pamiętam” oraz odmowy odpowiedzi

Wpływ pandemii COVID-19 na turystykę wyjazdową związaną z co najmniej jednym noclegiem jest wyraźnie widoczny. W roku 2020 na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejsce stałego zamieszkania wyjechało 39% dorosłych Polaków, czyli o 16 punktów procentowych mniej niż w roku 2019 i najmniej w okresie objętym badaniem, tj. od 2012 roku. Warto przypomnieć, iż na początku

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki i uchylające dyrektywę Rady 95/57/WE.

2020 roku³ plany wyjazdowe miało aż 64% badanych, co było jednym z dwóch najwyższych wyników od 2013 roku, gdy zaczęliśmy pytać Polaków o ich zamiary w tej kwestii. Mimo iż – za wyjątkiem 2018 roku – odsetek dorosłych Polaków planujących na początku roku wyjazdy wypoczynkowe był zawsze wyższy od odsetka tych, którym udało się je zrealizować, to ta różnica w roku 2020 jest znacznie większa niż w latach poprzednich.

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁴ wskazują, iż korzystanie w 2020 roku z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych związane jest przede wszystkim z sytuacją społeczno-ekonomiczną respondentów, natomiast deklarowany poziom obaw przed zarażeniem się koronawirusem SARS-CoV-2 odgrywał mniej istotną rolę – choć badani deklarujący, iż bardzo boją się zarażenia, znacznie częściej, niż niemający takich obaw oraz obawiający się tylko trochę, rezygnowali z wyjazdów turystycznych lub wypoczynkowych wiążących się z co najmniej jednym noclegiem poza domem. Widać też, że im większe deklarowane obawy, tym wyższy odsetek rezygnujących z takich wyjazdów.

TABELA 1

Czy w minionym roku 2020 wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?			
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję
procentowanie w kolumnach				
Tak	29	39	44	47
Nie	70	60	56	51
Nie pamiętam/Odmowa odpowiedzi	1	1	0	3

Korzystanie w 2020 roku z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych różnicuje jednak przede wszystkim przynależność do grupy społeczno-zawodowej, a następnie poziom wykształcenia i miejsce zamieszkania (zob. tabelę aneksową 1). W ubiegłym roku z takich wyjazdów poza miejsce stałego zamieszkania w zdecydowanej większości korzystali: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (78%), specjaliści średniego szczebla i technicy (75%), uczniowie i studenci (70%), pracownicy administracyjno-biurowi (66%) oraz ponad połowa badanych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (58%). Najniższy odsetek wyjeżdżających był natomiast wśród rencistów (6%). Wśród pracujących grupą zawodową najrzadziej korzystającą z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych byli rolnicy indywidualni i pomagający im członkowie rodzin (15%). Bardzo rzadko z wypoczynku wyjazdowego w ubiegłym roku korzystali też emeryci (17%). Warto dodać, iż, w porównaniu z rokiem 2019, największy spadek odsetka korzystających z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych odnotowaliśmy wśród robotników (spadek o 30 punktów procentowych w grupie robotników wykwalifikowanych i o 27 punktów procentowych wśród robotników

³ Zob. komunikat CBOS „Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2019 roku i plany na rok 2020”, luty 2020 (oprac. B. Badora).

⁴ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

niewykwalifikowanych), natomiast wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem, specjalistów średniego szczebla i techników oraz uczniów i studentów odsetki wyjeżdżających są niewiele niższe niż w 2019 roku.

W roku 2020, tak jak w poprzednich latach, korzystanie z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych wiąże się też z poziomem wykształcenia badanych i im jest on wyższy, tym wyższy odsetek wyjeżdżających (od 17% wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 64% wśród absolwentów wyższych uczelni). Mimo iż we wszystkich grupach odsetek wyjeżdżających w porównaniu z rokiem 2019 zmniejszył się, to największy spadek odnotowaliśmy wśród badanych ze średnim wykształceniem (spadek o 21 punktów procentowych).

Tradycyjnie w celach wypoczynkowych w 2020 roku wyjeżdżała zdecydowana większość mieszkańców miast liczących co najmniej 500 000 ludności (71%). Ponadto tylko w tej grupie, w porównaniu z poprzednim rokiem, nie nastąpił spadek odsetka wyjeżdżających. Spośród mieszkańców mniejszych miejscowości w roku 2020 wyjeżdżały znacznie mniejsze grupy niż w roku 2019, a największy spadek odsetka wyjeżdżających nastąpił wśród mieszkańców miast mających od 100 000 do 499 999 mieszkańców (z 73% do 4,8%).

Korzystanie z wyjazdów wypoczynkowych z przynajmniej jednym noclegiem poza domem wiąże się także ze statusem materialnym. W 2020 roku z co najmniej dwudniowego wypoczynku poza miejscem zamieszkania skorzystała zdecydowana większość (70%) respondentów dysponujących miesięcznym dochodem *per capita* w wysokości co najmniej 3000 zł, natomiast wśród pozostałych badanych wyjeżdżający są w mniejszości. Ponadto, o ile połowa (50%) badanych określających sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego jako dobrą deklaruje przynajmniej jeden taki wyjazd, o tyle wśród osób uważających ją za średnią albo oceniających ją źle wyjeżdżający byli w wyraźnej mniejszości (odpowiednio 29% i 14%).

Czynnikiem znacząco różnicującym prawdopodobieństwo takich wyjazdów był też wiek. W 2020 roku na ogół korzystali z nich badani mający mniej niż 45 lat, natomiast większość starszych osób nie wyjeżdżała wcale.

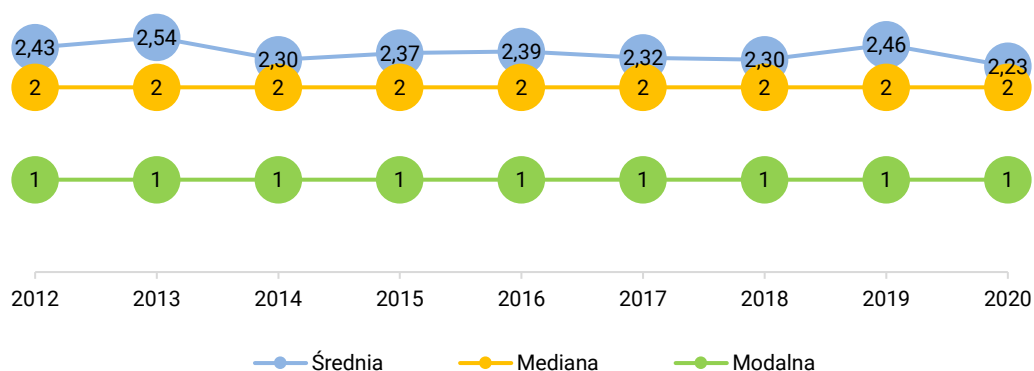
ILE RAZY W CIĄGU ROKU POLACY WYJEŹDZAJĄ NA WYPOCZYNEK

Liczba wyjazdów wypoczynkowych trwających co najmniej dwa dni, z których dorośli Polacy korzystają w ciągu całego roku, od lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie. W 2020 roku, tak jak w latach poprzednich, największą grupę korzystających z takich wyjazdów stanowiły osoby, które

wyjeżdżały tylko raz (wartość modalna⁵). W roku 2020 tylko na jeden taki wyjazd zdecydowała się niemal połowa (49%) wyjeżdżających, co stanowi 19% ogółu badanych. Podobnie jak w latach 2012–2019, w ciągu roku 2020 badani korzystający z takiej formy wypoczynku wyjeżdżali przeciętnie dwa razy (średnia arytmetyczna liczby takich wyjazdów wyniosła 2,23, a mediana⁶ – 2). Niewielki spadek średniej w porównaniu z rokiem 2019 wynika z faktu, iż większy udział niż poprzednio wśród wyjeżdżających w 2020 roku stanowiły osoby, które wyjechały tylko raz (w stosunku do roku 2019 wzrost o 9 punktów procentowych).

CBOS

RYS. 2. Liczba deklarowanych co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych w latach 2012–2020

Mimo pandemii, wśród badanych, którzy w roku 2020 zdecydowali się na taki rodzaj wypoczynku, ponad połowa (51%) wyjeżdżała na co najmniej dwa dni więcej niż raz. Tak jak w poprzednich trzech latach, wśród respondentów wypoczywających w ciągu roku więcej niż raz przez co najmniej dwa dni poza miejscem zamieszkania największą grupę stanowią ci, którzy wyjeżdżali dwa razy (23% wyjeżdżających, tj. 9% ogółu). Warto jednak dodać, iż odsetek takich osób wśród ogółu dorosłych Polaków od 2019 roku znacząco zmalał (spadek o 6 punktów procentowych). O połowę zmalał też odsetek wyjeżdżających więcej niż trzy razy – o ile w poprzednich trzech latach robił to co dziesiąty dorosły Polak, to w roku 2020 tylko co dwudziesty. Warto też dodać, iż rekordzista wśród ankietowanych wyjeżdżał w minionym roku na co najmniej dwa dni w celach turystycznych lub wypoczynkowych 20 razy.

⁵ Modalna – wartość najczęstsza.

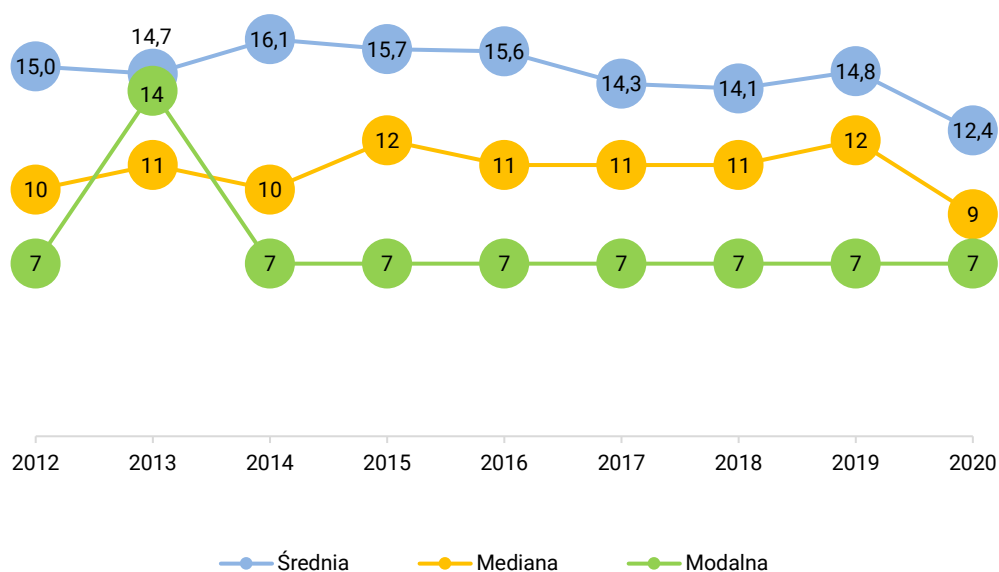
⁶ Mediana – wartość środkowa rozkładu, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji.

ŁĄCZNY CZAS TRWANIA WYPOCZYNKU POZA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

W latach 2012-2019 łączna długość wypoczynku dorosłych Polaków – złożonego z co najmniej dwudniowych wyjazdów – w trakcie całego roku była dość stabilna. Co prawda w roku 2020 Polacy nadal najczęściej spędzili na wyjeździe łącznie 7 dni (modalna), ale przeciętny łączny czas wypoczynku skrócił się w porównaniu z poprzednim rokiem w przybliżeniu o 3 dni. Przeciętna łączna liczba dni spędzonych w roku 2020 na wypoczynku poza miejscem zamieszkania wyniosła łącznie nieco ponad 12 dni (średnia arytmetyczna 12,4). Spośród osób, które w ubiegłym roku wyjeżdżały w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej dwa dni, ponad połowa (53%) spędziła poza domem łącznie nie więcej niż 9 dni (mediana).

CBOS

RYS. 3. Łączna liczba dni spędzonych na wyjazdach w celach wypoczynkowych lub turystycznych w latach 2012–2020

Średnia liczba dni spędzonych na wyjazdowym wypoczynku była w 2020 roku najniższa od roku 2003 (zob. tabelę 2). W porównaniu z poprzednimi latami znacząco zwiększył się wśród wyjeżdżających udział tych, którzy łącznie wypoczywali poza domem nie więcej niż 7 dni (od 2019 roku wzrost o 10 punktów procentowych).

TABELA 2

Ile w sumie dni trwał (lub będzie trwał)* Pana(i) tegoroczny wypoczynek poza miejscem zamieszkania?

Deklaracje respondentów, którzy wyjeżdżali na wypoczynek poza miejsce zamieszkania w kolejnych latach:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	N=344	N=341	N=333	N=341	N=324	N=415	N=432	N=371	N=416	N=567	N=490	N=532	N=537	N=536	N=509	N=558	N=558	N=445
	w procentach																	
Do 7 dni	23	28	35	27	27	33	28	31	33	37	35	36	32	35	37	35	35	45
Od 8 do 14 dni	27	26	26	30	28	31	32	35	32	29	33	29	31	29	28	29	31	27
Od 15 do 21 dni	16	18	16	17	18	18	21	12	17	17	14	17	15	16	17	18	16	12
Od 22 do 30 dni	16	13	10	9	10	10	10	12	8	10	11	10	12	11	9	12	11	8
Powyżej 30 dni	11	7	10	9	8	8	8	6	6	8	7	8	9	9	8	6	7	7
Brak danych o liczbie dni	6	8	3	8	9	0	2	4	4	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Średnia liczba dni wypoczynku poza miejscem zamieszkania	19,8	16,6	18,3	16,7	17,3	16,5	16,9	14,7	16,3	15,0	14,7	16,1	15,7	15,6	14,3	14,1	14,8	12,4

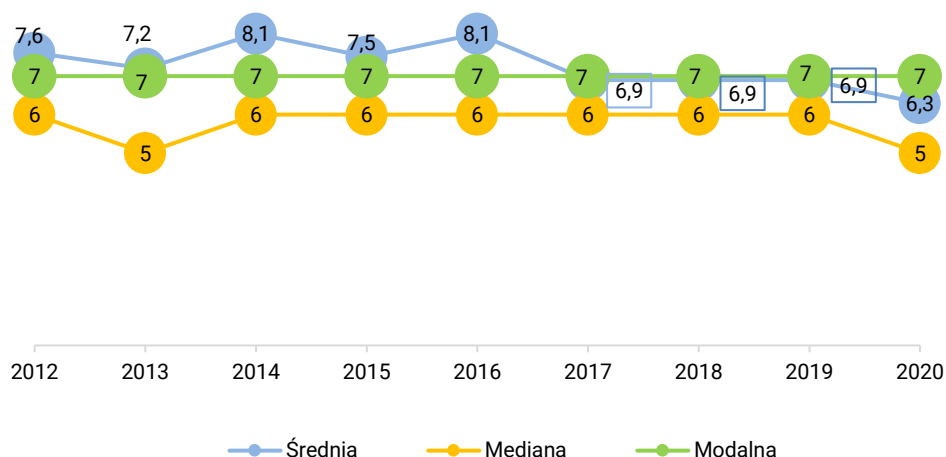
* Badania dotyczące lat 2003–2011 przeprowadzone zostały przed zakończeniem roku, w związku z tym deklaracje respondentów dotyczyły łącznie wyjazdów odbytych i planowanych do końca danego roku

DŁUGOŚĆ POJEDYNCZYCH WYJAZDÓW

Od roku 2012 długość przeciętnego pojedynczego wyjazdu w celach wypoczynkowych lub turystycznych, obliczona na podstawie deklaracji badanych, jest relatywnie stabilna. W pandemicznym roku 2020 najpopularniejsze wśród dorosłych Polaków były wyjazdy blisko tygodniowe. Wskazują na to statystyki dotyczące długości przeciętnego pojedynczego wyjazdu, które w odniesieniu do minionego roku kształtują się następująco: średnia arytmetyczna – 6,3 dnia, mediana – 5 dni. Są to wartości minimalnie niższe w latach 2014–2019. Identyczna jak w latach 2012–2019 jest natomiast wartość modalna (najczęstsza), która wynosi 7 dni.

CBOS

RYS. 4. Długość przeciętnego pojedynczego wyjazdu w celach wypoczynkowych lub turystycznych w latach 2012–2020

Od 2012 roku analizujemy długość wyjazdów wypoczynkowych zgodnie z międzynarodową metodologią⁷, według której wyróżnia się dwa rodzaje wyjazdów turystycznych w zależności od czasu ich trwania:

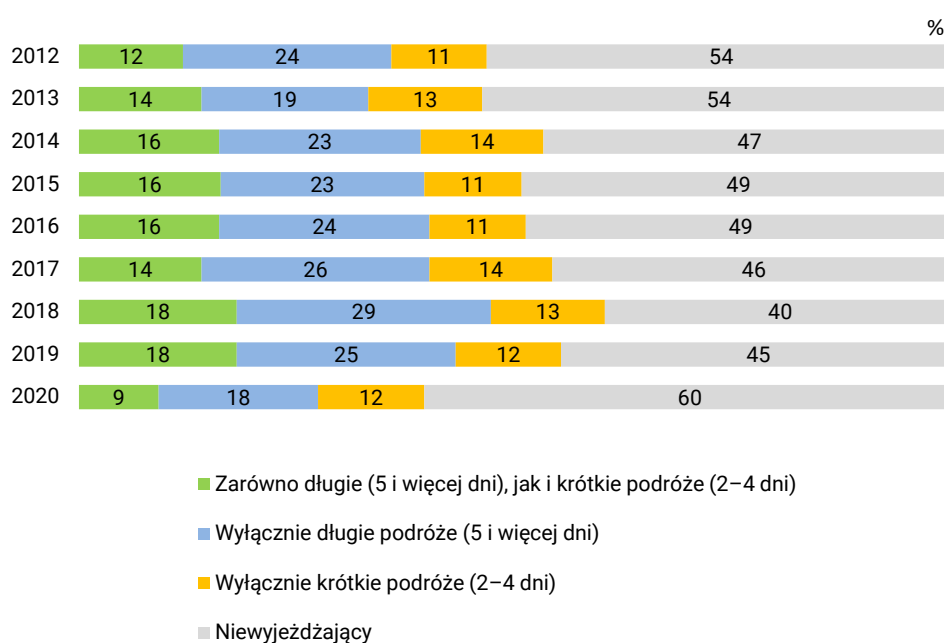
- długie podróże, czyli trwające co najmniej 5 dni (4 noclegi lub więcej),
- krótkie podróże, czyli trwające 2–4 dni (1–3 noclegi).

⁷ Por. przypis 2.

Mimo iż w 2020 roku, w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszyły się odsetki dorosłych Polaków odbywających zarówno długie jak i krótkie podróże, to w znacznie większym stopniu ubyło badanych, którzy choć raz w roku wypoczywali poza miejscem zamieszkania przez co najmniej 5 dni (spadek o 16 punktów procentowych), niż korzystających z wyjazdów trwających 2–4 dni (spadek o 9 punktów procentowych). W 2020 roku w wyjeździe trwającym co najmniej 5 dni wzięło udział przynajmniej raz 27% dorosłych Polaków, a w wyjeździe krótkim, trwającym 2–4 dni – 21%. Warto zauważyć, iż odsetek badanych deklarujących odbycie co najmniej jednego 5-dniowego wyjazdu jest w 2020 roku najniższy z notowanych w okresie od 2012 roku, natomiast odsetek Polaków, którzy odbywali jedynie krótkie podróże, czyli trwające 2–4 dni, od 2012 roku pozostaje relatywnie stabilny.

CBOS

RYS. 5. Długość wyjazdów wypoczynkowych w latach 2012–2020

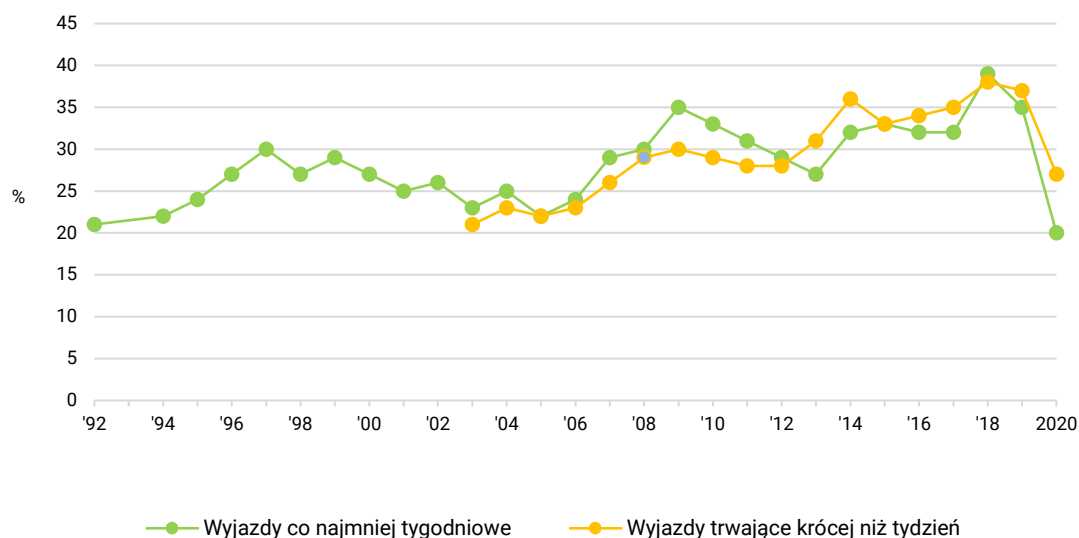

Warto jeszcze raz przyjrzeć się wyjazdom wypoczynkowym Polaków z dłuższej perspektywy czasowej. W odniesieniu do lat 2012–2020 respondenci po zakończeniu roku proszeni byli o scharakteryzowanie swoich wyjazdów wypoczynkowych (maksymalnie siedmiu), w tym o podanie, ile dni trwał każdy z nich, natomiast wcześniej, przez niemal dwadzieścia lat (od roku 1992 do 2011 włącznie), pytaliśmy o wyjazdy na co najmniej tygodniowy wypoczynek. W roku 2020 na trwający co najmniej siedem dni kalendarzowych wypoczynków wyjechał poza miejsce zamieszkania tylko co piąty dorosły Polak (20%). Jest to najniższy wynik od 1992 roku (w porównaniu z rokiem 2019 spadek o 15 punktów procentowych). Na zbliżonym poziomie odsetek korzystających z takich wyjazdów kształtował się jedynie w latach: 1992, 1994 i 2005.

Od roku 2003 (w różny sposób⁸) pytamy także o wyjazdy kilkudniowe, trwające mniej niż siedem dni. W 2020 roku spadł również odsetek dorosłych Polaków korzystających z tego typu wyjazdów (do 27%, w stosunku do roku 2019 spadek o 10 punktów procentowych), nadal było ich jednak więcej niż w latach 2003–2007.

CBOS

RYS. 6. Wyjeżdżający na wypoczynek co najmniej tygodniowy (trwający 7 dni i więcej*) oraz krótszy niż tygodniowy (trwający mniej niż 7 dni**)

* W roku 1993 nie było pomiaru. W latach 1992–2002 pytanie brzmiało: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) na co najmniej tygodniowy wypoczynek?”, a w latach 2003–2011: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na co najmniej tygodniowy wypoczynek?”. W odniesieniu do lat 2012–2020 respondenci po zakończeniu roku proszeni byli o scharakteryzowanie swoich wyjazdów wypoczynkowych (maksymalnie siedmiu), w tym o podanie, ile dni trwał każdy z wyjazdów

** W latach 2003–2011 pytanie brzmiało: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na wypoczynek krótszy niż tygodniowy – trwający mniej niż 7 dni?”. W odniesieniu do lat 2012–2020 respondenci po zakończeniu roku proszeni byli o scharakteryzowanie swoich wyjazdów wypoczynkowych (maksymalnie siedmiu), w tym o podanie, ile dni trwał każdy z wyjazdów

GDZIE WYPOCZYWALI WYJEŹDŹAJĄCY POLACY

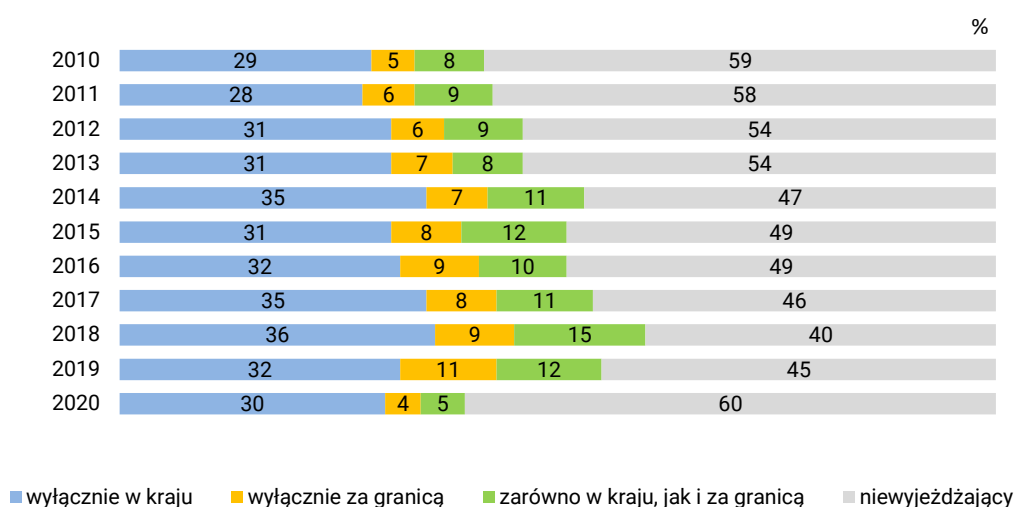
W pandemicznym roku 2020 ucierpiała zarówno turystyka krajowa jak i zagraniczna. Mimo iż, podobnie jak w latach wcześniejszych, Polacy najczęściej co najmniej dwudniowe wyjazdy wypoczynkowe odbywali w kraju (łącznie 35% ogółu badanych, z czego 30% wypoczywało wyłącznie w kraju, a 5% korzystało zarówno z wyjazdów krajowych, jak i zagranicznych), to w porównaniu

⁸ Zmiana sposobu pytania była analogiczna jak o wyjazdy trwające co najmniej siedem dni kalendarzowych.

z rokiem 2019 odsetek wypoczywających w kraju znacząco spadł (o 9 punktów procentowych). Warto jednak zauważyć, iż odsetek korzystających wyłącznie z wypoczynku krajowego jest tylko nieznacznie niższy niż w poprzednim roku (spadek o 2 punkty procentowe). Większy spadek dotknął wyjazdy zagraniczne (w stosunku do roku 2019 spadek o 14 punktów procentowych), z których w minionym roku skorzystało zaledwie 9% badanych, czyli najmniej w okresie od 2010 roku. W 2020 roku niemal tyle samo Polaków wyjeżdżało wyłącznie za granicę (4%), ile skorzystało zarówno z wypoczynku zagranicznego, jak i krajowego (5%).

CBOS

RYS. 7. Dokąd Pan(i) wyjeżdżał(a) na wypoczynek? Czy był to lub będzie wypoczynek*:

* W latach 2010–2011 badania przeprowadzono przed zakończeniem roku, w związku z tym deklaracje respondentów dotyczyły łącznie wyjazdów odbytych i planowanych do końca danego roku

WYJAZDY KRAJOWE

Respondentów, którzy w roku 2020 przynajmniej raz przez co najmniej dwa dni wypoczywali w kraju poza miejscem zamieszkania, zapytaliśmy, gdzie, w jakim regionie Polski spędzali urlop. Tak jak w latach wcześniejszych odpowiedzi na to otwarte pytanie zostały w miarę możliwości zaklasyfikowane według województw. Najwięcej dorosłych Polaków w 2020 roku odwiedziło województwo pomorskie (23% wypoczywających w kraju przez co najmniej dwa dni, tj. 8% ogółu dorosłych), w porównaniu z rokiem 2019 było ich jednak mniej o 3 punkty procentowe. Jeszcze bardziej zmniejszyła się grupa odwiedzających województwo małopolskie, które wymieniło 19% Polaków wypoczywających w kraju przez co najmniej dwa dni, tj. 7% ogółu dorosłych (od ubiegłego roku spadek popularności o 5 punktów procentowych wśród ogółu badanych). Znacznie mniej popularny był wypoczynek na terenie województw warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego, które odwiedziło po 13% odbywających podróże krajowe, czyli po 5% ogółu badanych. Warto jednak dodać,

iż, o ile wypoczynek w województwie warmińsko-mazurskim deklaruje minimalnie więcej badanych niż rok wcześniej (wzrost o 1 punkt procentowy wśród ogółu badanych), to w przypadku województwa zachodniopomorskiego wypoczywających było mniej niż w roku 2019 (spadek o 2 punkty procentowe wśród ogółu badanych). W pierwszej piątce pod względem popularności w 2020 roku wśród dorosłych Polaków jako miejsce co najmniej dwudniowego wypoczynku znalazło się województwo dolnośląskie, które odwiedziło 12% wypoczywających w kraju, czyli 4% ogółu badanych (o 3 punkty procentowe mniej niż w roku 2019).

TABELA 3

Gdzie – w jakiej miejscowości, jakim regionie kraju – Pan(i) wypoczywał(a)?

Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej dwudniowy wypoczynek w kraju

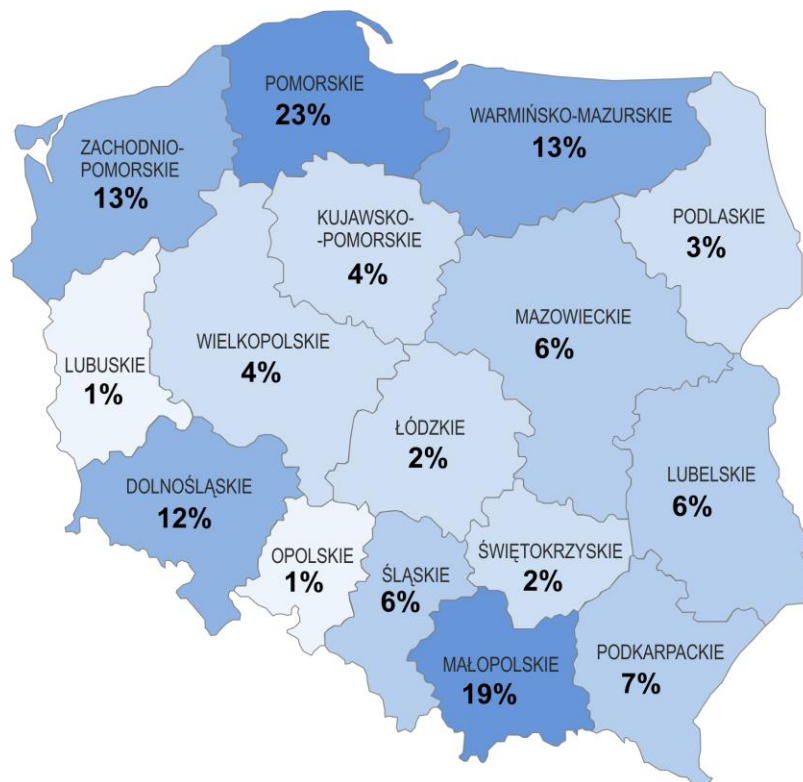
	Respondenci, którzy odwiedzili poszczególne regiony*							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	(N=416)	(N=463)	(N=456)	(N=440)	(N=432)	(N=474)	(N=447)	(N=407)
w procentach								
Odpowiedzi na pytanie otwarte zaklasyfikowane wg województw								
Pomorskie	19	23	24	26	23	22	26	23
Małopolskie	26	21	23	26	27	27	27	19
Warmińsko-mazurskie	12	10	13	12	12	8	8	13
Zachodniopomorskie	17	16	18	16	20	22	16	13
Dolnośląskie	12	13	14	14	11	13	15	12
Podkarpackie	6	8	6	7	10	7	7	7
Śląskie	10	12	9	10	9	12	8	6
Mazowieckie	8	11	7	9	9	7	9	6
Lubelskie	6	4	4	6	4	4	6	6
Kujawsko-pomorskie	4	5	5	5	5	3	5	4
Wielkopolskie	6	8	6	6	6	6	5	4
Podlaskie	3	3	1	4	2	1	3	3
Świętokrzyskie	3	2	3	4	2	3	2	2
Łódzkie	3	3	3	3	2	2	3	2
Lubuskie	4	3	2	2	1	3	1	1
Opolskie	1	2	1	1	1	2	1	1
Odpowiedzi niemożliwe do przypisania do konkretnych województw								
Morze, Bałtyk – ogólnie	6	8	9	10	10	10	10	15
Góry – ogólnie	3	3	4	4	3	2	4	9
Nad jeziorami, nad wodą – ogólnie	1	1	1	1	<1	<1	1	1
Beskidy	<1	1	<1	<1	1	0	0	<1
Centrum Polski – ogólnie	0	0	<1	0	1	<1	0	<1
Zachodnia Polska – ogólnie	0	0	0	0	0	0	0	<1
Południe kraju – ogólnie	0	0	0	0	<1	<1	0	<1
Północ kraju – ogólnie	0	0	0	0	0	0	0	<1
Działka – ogólnie	0	0	<1	0	0	0	0	<1

* Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany rejon wielokrotnie

Procenty nie sumują się do 100, gdyż część respondentów wyjeżdżała więcej niż raz lub za jednym razem odwiedzała więcej niż jedno województwo

RYS. 8. Respondenci wypoczywający w kraju, którzy w 2020 roku odwiedzili poszczególne województwa*

DEKLARUJĄCY CO NAJMNIEJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK W KRAJU (N=407)

* Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany region wielokrotnie

WYJAZDY ZAGRANICZNE

Po raz dziewiąty w styczniowym badaniu pytaliśmy Polaków, którzy wypoczywali za granicą, jakie kraje odwiedzili. Z deklaracji badanych wynika, iż w 2020 roku najbardziej popularnym kierunkiem turystycznych wyjazdów zagranicznych dorosłych Polaków była Chorwacja, którą przynajmniej raz odwiedziło 15% wyjeżdżających na co najmniej dwa dni w celach turystycznych za granicę, co stanowi 1,3% ogółu badanych. Nieznacznie mniej osób w celach turystycznych odwiedziło Niemcy (13% spośród tych, którzy wybrali kierunki zagraniczne, tj. 1,1% ogółu dorosłych Polaków) oraz Grecję (12% spośród tych, którzy wybrali kierunki zagraniczne, tj. 1% ogółu dorosłych Polaków). Pozostałe kraje wymienił mniej niż 1% ogółu badanych, a wszystkie z nich przedstawiono w tabeli 4. W 2020 roku w porównaniu z rokiem poprzednim spadek liczby polskich turystów dotyczy wszystkich kierunków zagranicznych.

TABELA 4

W jakim kraju (jakich krajach)* Pan(i) wypoczywał(a)?

Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej dwudniowy wypoczynek za granicą

	2012 (N=187)	2013 (N=161)	2014 (N=177)	2015 (N=213)	2016 (N=199)	2017 (N=179)	2018 (N=221)	2019 (N=229)	2020 (N=98)
	w procentach								
Chorwacja	12	10	14	9	12	13	13	12	15
Niemcy	14	19	22	15	14	10	16	7	13
Grecja	5	4	5	11	13	12	14	12	12
Czechy	11	10	13	7	6	7	9	7	8
Austria	7	6	4	8	5	4	9	7	7
Hiszpania	10	9	9	10	11	17	6	8	7
Słowacja	6	7	5	7	8	3	6	9	6
Włochy	11	10	8	15	11	11	13	13	5
Bułgaria	1	4	2	6	5	4	2	4	5
Belgia	<1	2	3	2	2	1	2	2	4
USA	1	1	<1	1	2	1	1	<1	3
Szwecja	2	1	1	2	3	2	2	1	3
Albania	<1	0	1	1	1	2	1	1	2
Malta	1	1	0	<1	1	0	0	3	2
Izrael	0	2	0	1	<1	2	<1	2	2
Litwa	1	3	3	<1	3	1	2	5	2
Tajlandia	0	0	1	1	0	1	0	2	2
Francja	8	8	6	5	5	3	3	2	2
Portugalia	2	2	2	3	3	4	2	2	2
Turcja	4	10	7	6	3	1	3	9	2
Sri Lanka	0	0	0	0	0	<1	0	0	2
Holandia	5	3	5	2	5	4	4	2	1
Egipt	6	5	4	2	<1	4	3	2	1
Łotwa	0	<1	0	0	0	0	<1	3	1
Estonia	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Jordania	0	1	0	<1	<1	0	0	0	1
Kambodża	0	0	0	<1	0	1	0	0	1
Czarnogóra	3	1	0	1	2	3	1	2	1
Wietnam	0	0	0	<1	<1	0	0	1	1
Wielka Brytania	7	6	7	11	8	12	5	9	1
Mjanma	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gambia	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Zjednoczone Emiraty Arabskie	0	1	0	<1	1	0	2	<1	1
Dania	1	0	0	2	1	1	2	2	1
Norwegia	2	1	3	2	1	2	2	1	1
Irlandia	2	2	1	<1	2	2	<1	1	<1
Słowenia	0	0	0	0	1	1	1	2	<1

Procenty nie sumują się do 100, gdyż część respondentów wyjeżdżała za granicę więcej niż raz lub za jednym razem odwiedzała więcej niż jeden kraj. Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany kraj wielokrotnie

* W tabeli uwzględniono wyłącznie kraje wymienione przez respondentów jako cele podróży w 2020 roku

POWODY REZYGNACJI Z WYJAZDÓW WYPOCZYNKOWYCH

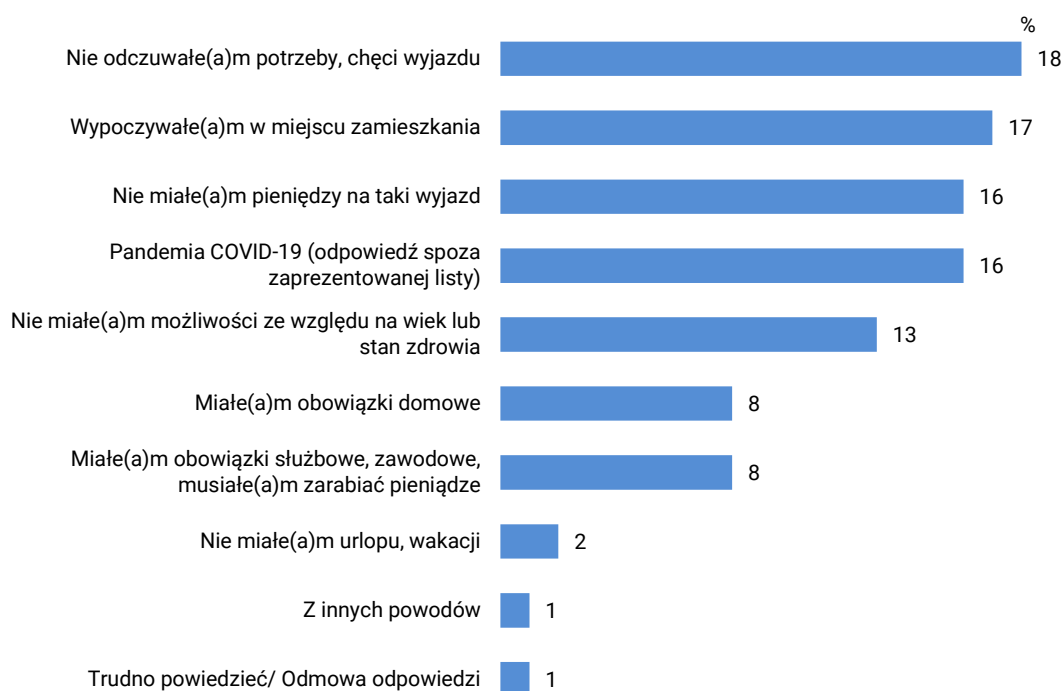
Respondentów, którzy w 2020 roku ani razu nie wyjechali poza miejsce stałego zamieszkania na co najmniej dwudniowy wypoczynek, zapytaliśmy o przyczyny tego stanu rzeczy. W roku pandemii wyjątkowo na pierwszym miejscu pod względem częstości wskazań nie znalazł się brak środków finansowych. Badani, którzy zrezygnowali w roku 2020 z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych z co najmniej jednym noclegiem, najczęściej jako główny powód podawali, że nie

odczuwali potrzeby, chęci takiego wyjazdu (18%). Powód ten wskazywano znacznie częściej niż w poprzednich latach (w stosunku do roku 2019 wzrost o 5 punktów procentowych). Częściej niż poprzednio deklarowano też wypoczynek w miejscu zamieszkania (17% niewyjeżdżających, w porównaniu z rokiem 2019 wzrost o 4 punkty procentowe). Mimo iż brak pieniędzy na wyjazd znalazł się w czołówce głównych powodów rezygnacji z wyjazdów, to wskazywała go znacznie mniejsza część niewyjeżdżających niż w latach poprzednich (16% w 2020 roku, w porównaniu z rokiem 2019 spadek o 9 punktów procentowych). Niemal równie często badani spontanicznie stwierdzali natomiast, iż przyczyną rezygnacji z wyjazdów w 2020 roku była pandemia COVID-19 (16%). Na ogół były to wypowiedzi lakoniczne, ale wspomniano także o zakazach i ograniczeniach związanych z pandemią oraz strachu z nią związanym, lękiem przed zarażeniem się.

CBOS

**RYS. 9. Dlaczego nie wyjechał(a) Pan(i) w minionym roku na wypoczynek?
Proszę wskazać jedną najważniejszą przyczynę.**

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE DEKLAROWAŁY, ŻE W ROKU 2020 ANI RAZU NIE WYJECHAŁY
NA CO NAJMNIJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK POZA MIEJSCE ZAMIESZKANIA (N=692)

Relatywnie często wśród najważniejszych przyczyn rezygnacji z wyjazdów wskazywano ograniczenia spowodowane zaawansowanym wiekiem lub stanem zdrowia (13% niewyjeżdżających). Po 8% niewyjeżdżających zadeklarowało, iż na przeszkodzie stanęły im obowiązki domowe lub zawodowe. O ile praca zarobkowa uniemożliwiała wyjazd podobnie często, co w latach poprzednich, to w roku 2020 niewyjeżdżający rzadziej niż w poprzednich latach rezygnację z takiej formy wypoczynku motywowali obowiązkami domowymi. Tak jak w poprzednich latach najrzadziej wskazywaną główną przyczyną rezygnacji z wyjazdów był brak urlopu (2%). Wśród innych przyczyn wymieniano ponadto

odwołanie zaplanowanego wyjazdu przez organizatora, brak możliwości wyjazdu, wolnych terminów, propozycji, ofert oraz żałobę, śmierć w rodzinie.

TABELA 5

Dlaczego nie wyjechał(a) Pan(i) w minionym roku na wypoczynek? Proszę wskazać jedną najważniejszą przyczynę.	Odsetki wskazań wg terminów badań						
	Odpowiedzi osób, które deklarowały, że w roku poprzedzającym badanie ani razu nie wyjechały na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania						
	2014 (N=470)	2015 (N=522)	2016 (N=506)	2017 (N=439)	2018 (N=368)	2019 (N=454)	2020 (N=692)
Nie odczuwał(a)m potrzeby, chęci wyjazdu	11	9	13	10	12	13	18
Wypoczywał(a)m w miejscu zamieszkania	8	8	11	12	15	13	17
Nie miał(a)m pieniędzy na taki wyjazd	40	35	31	30	23	25	16
Nie miał(a)m możliwości ze względu na wiek lub stan zdrowia	11	15	18	15	15	18	13
Miał(a)m obowiązki domowe	12	18	15	17	20	16	8
Miał(a)m obowiązki służbowe, zawodowe, musiał(a)m zarabiać pieniądze	12	9	8	11	9	9	8
Nie miał(a)m urlopu, wakacji	5	2	3	4	2	5	2
Z innych powodów	0	2	1	1	3	1	16 *
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	1	1	1	1	1	0	1

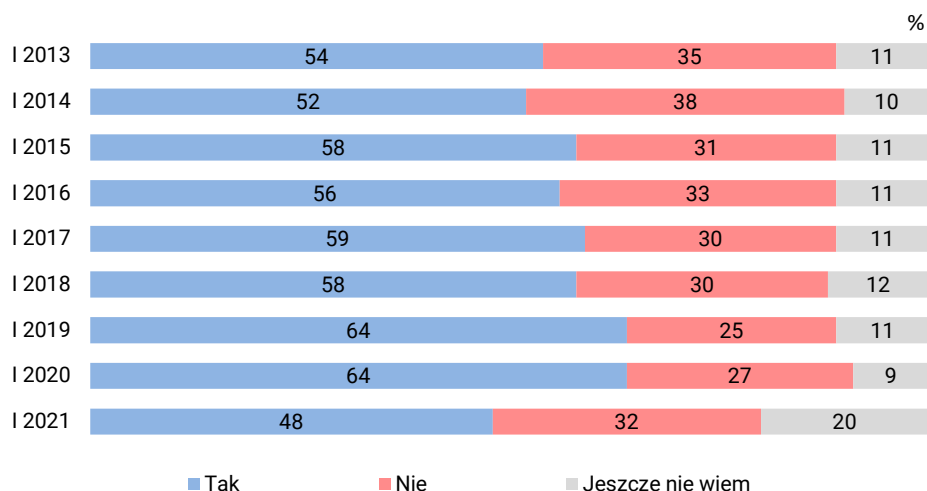
* w tym 16% „pandemia COVID-19”

Podawane przez respondentów główne powody rezygnacji z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych z co najmniej jednym noclegiem jednoznacznie wskazują, iż – w przeciwieństwie do lat poprzednich – w roku 2020 powodem rezygnacji z takich wyjazdów była przede wszystkim sytuacja epidemiczna i związane z nią obostrzenia, natomiast kwestie finansowe przestały grać pierwszoplanową rolę.

PLANY NA ROK 2021

Trwający stan epidemii nie sprzyja planom wyjazdowym. Na początku roku 2021 tylko niespełna połowa (48%) dorosłych Polaków zadeklarowała, iż w bieżącym roku zamierza wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni. Tym samym odsetek respondentów deklarujących zamiar takiego wyjazdu jest w tym roku najniższy z notowanych od 2013 roku (w porównaniu ze styczniem 2020 roku spadek o 16 punktów procentowych). Na podobnym poziomie co w poprzednich latach pozostał odsetek badanych zdecydowanych nie wyjeżdżać (32%, w porównaniu ze styczniem 2020 roku wzrost o 5 punktów procentowych), natomiast znacząco wzrósł odsetek tych, którzy jeszcze nie podjęli decyzji lub nie wiedzą, czy w tym roku uda im się wyjechać (20%, wzrost o 11 punktów procentowych od ubiegłego roku).

RYS. 10. Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

Wyniki badania po raz kolejny dowodzą, iż dla znaczącej grupy Polaków wyjazdy wypoczynkowe i turystyczne są trwałym elementem stylu życia. Świadczą o tym rozkłady odpowiedzi w różnych grupach społecznych (zob. tabelę aneksową 2), a także fakt, iż mimo trwającej pandemii w bieżącym roku – tak jak w latach minionych – co najmniej dwudniowe wyjazdy o charakterze wypoczynkowym lub turystycznym planuje ogromna większość tych, którzy wyjeżdżali również w ubiegłym roku (81% z tej grupy), a tylko nieliczni z tej grupy (4%) zamierzają w tym roku zrezygnować z takiej formy wypoczynku. Znaczący odsetek wyjeżdżających w 2020 roku jeszcze nie wie, czy i w tym roku uda im się wyjechać (15%). Połowa niewyjeżdżających w roku 2020 deklaruje, że w roku 2021 też nie zamierza wyjeżdżać, jednak 26% z tej grupy planuje taki wyjazd, a blisko co czwarty (24%) nie wie, czy wyjedzie.

TABELA 6

Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy w minionym roku 2020 wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	
	Tak	Nie
	procentowanie w kolumnach	
Tak	81	26
Nie	4	50
Jeszcze nie wiem	15	24

Z analiz wielozmiennowych⁹ wynika, iż częstość deklarowania zamiaru takiego wyjazdu wiąże się przede wszystkim z pozycją społeczno-ekonomiczną badanych, a różnicuje ją w pierwszym rzędzie przynależność do grupy społeczno-zawodowej. Tak jak w poprzednich latach, najczęściej zamiar wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania deklarują badani zajmujący stanowiska kierownicze i specjaliści z wyższym wykształceniem (84%), specjaliści średniego szczebla i technicy (70%), pracownicy administracyjno-biurowi (67%). Wyjechać planuje także większość pracowników usług, przedsiębiorców oraz uczniów i studentów (po 61%). Biorąc pod uwagę sytuację społeczno-zawodową ankietowanych warto zauważyć, iż jedynymi grupami, w których co najmniej połowę stanowią nieplanujący w tym roku wyjazdów wypoczynkowych z co najmniej jednym noclegiem, są renciści (60%), emeryci (54%) i rolnicy indywidualni (53%) – zob. tabelę aneksową 2. Warto dodać, iż renciści i rolnicy również w poprzednich latach najrzadziej planowali takie wyjazdy wypoczynkowe.

Częstość deklarowania zamiaru wyjazdu rośnie wraz z poziomem wykształcenia. Jest to zależność, która powtarza się w kolejnych badaniach na ten temat. W roku 2021 – tak jak w latach poprzednich – skorzystanie z co najmniej dwudniowego wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania planuje większość respondentów z wykształceniem wyższym i średnim (odpowiednio 74% i 52%). Znacznie mniejsze zainteresowanie taką formą wypoczynku jest wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30%) oraz podstawowym lub gimnazjalnym (22%).

Tegoroczne plany dotyczące wyjazdów wypoczynkowych, tak jak w poprzednich latach, zależą również od oceny warunków materialnych własnych gospodarstw domowych. Im jest ona wyższa, tym większe prawdopodobieństwo skorzystania z takiej formy wypoczynku. Co najmniej dwudniowy wyjazd w celach wypoczynkowych lub turystycznych planuje w tym roku 60% respondentów dobrze oceniających swoją sytuację materialną, 36% określających poziom swojego życia jako średni i tylko 28% źle oceniających warunki materialne swojego gospodarstwa domowego. Widać też wyraźny związek pomiędzy deklaracjami dotyczącymi planów wyjazdowych i wysokości dochodów przypadających na jedną osobę w gospodarstwach domowych respondentów. Na co najmniej dwa dni wyjechać zamierza 78% badanych deklarujących miesięczne dochody na poziomie co najmniej 3000 złotych oraz ponad połowa (52%) z grupy dochodowej 2000–2999 zł. Najmniejsze zainteresowanie taką formą wypoczynku jest natomiast wśród respondentów deklarujących dochody *per capita* w przedziale 1000–1499 zł (32%).

Plany wyjazdowe niezmiennie wiążą się też z wielkością miejscowości, w której mieszkają ankietowani – im jest ona większa, tym większe prawdopodobieństwo, że respondenci zamierzają w tym roku wyjechać na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejsce swego zamieszkania (od 37% wśród mieszkańców wsi do 78% wśród mieszkających w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców). Wyjazdy turystyczne lub wypoczynkowe z co najmniej jednym noclegiem planują na ogół badani młodszy (ponad trzy piąte w grupie wiekowej 18–44 lata), natomiast wśród

⁹ Por. przypis 4.

osób, które ukończyły 65. rok życia, większość (54%) stanowią niezamierzający w tym roku wyjeżdżać (zob. tabelę aneksową 2).

Mniej istotną rolę przy planowaniu wyjazdów na rok 2021 odgrywa deklarowany poziom obaw przed zarażeniem się koronawirusem SARS-CoV-2, ale badani deklarujący, iż nie boją się zarażenia w większości (55%) zamierzają w tym roku wyjechać na co najmniej dwa dni, natomiast im wyższy poziom obaw, tym mniejsze zainteresowanie takimi wyjazdami. Blisko połowa (46%) deklarujących, że bardzo boją się zarażenia, zamierza w tym roku zrezygnować z wyjazdów turystycznych lub wypoczynkowych wiążących się z co najmniej jednym noclegiem poza domem.

TABELA 7

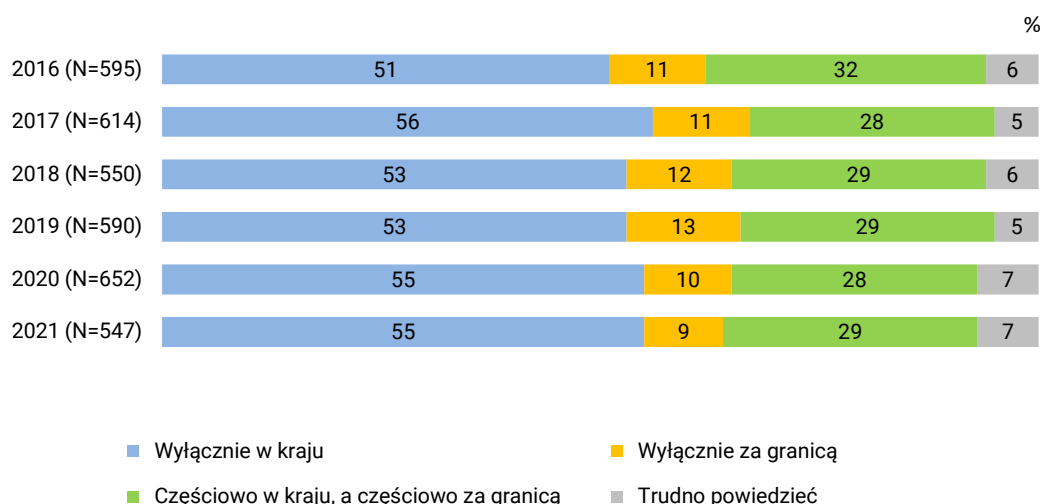
Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?			
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję
	procentowanie w kolumnach			
Tak	37	48	55	55
Nie	46	29	28	27
Jeszcze nie wiem	17	23	17	19

Porównanie struktury kierunków planowanych wyjazdów w latach 2016–2021 wskazuje, iż preferencje dorosłych Polaków co do wyboru między wyjazdami krajowymi i zagranicznymi są dość stabilne.

CBOS

RYS. 11. Gdzie planuje Pan(i) wypoczywać w tym roku? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH ZAMIAR WYJAZDU
NA CO NAJMNIEJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK

Planujący wyjazdy w roku 2021, tak jak w poprzednich latach, najczęściej stawiają na wypoczynek krajowy. Ogółem w Polsce zamierza wypoczywać 84% z planujących co najmniej dwudniowe wyjazdy (wzrost o 1 punkt procentowy w porównaniu z planami na rok 2020), z czego 55% wyłącznie

na terenie kraju (bez zmian). Mimo pandemii i różnych ograniczeń związanych z podróżowaniem wśród planujących wyjazdy nie zmniejszyło się zainteresowanie wyjazdami zagranicznymi – łącznie za granicą chciałoby wypoczywać 38% planujących tegoroczne wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem (bez zmian w stosunku do planów na rok 2020), z czego 9% planuje wyłącznie wypoczynek zagraniczny (spadek o 1 punkt w porównaniu z rokiem poprzednim), a 29% chciałoby także wyjechać na wypoczynek krajowy (wzrost o 1 punkt procentowy).

Pandemia COVID-19 bardzo mocno uderzyła w turystykę. Poczucie zagrożenia dla własnego zdrowia i życia, zmieniająca się sytuacja epidemiczna w kraju i różnych częściach świata oraz wprowadzane przez państwa ograniczenia w podróżowaniu i nieustanne ich zmiany nie sprzyjały zarówno podróżowaniu w celach wypoczynkowych lub turystycznych przez większą część roku 2020, jak i nie sprzyjają planom na rok 2021. W roku 2020 na wypoczynek poza miejsce stałego zamieszkania – z przynajmniej jednym noclegiem w odwiedzanym miejscu – wyjechało 39% dorosłych Polaków, czyli o 16 punktów procentowych mniej niż w roku 2019 i najmniej w okresie objętym badaniem, tj. od 2012 roku. W stosunku do roku 2019 ubyło przede wszystkim dorosłych korzystających z wypoczynku za granicą (z 23% do 9%), choć znaczący spadek dotknął także wyjazdy krajowe (z 44% do 35%). W roku 2020 nie tylko mniej osób wyjechało, ale także ci, którzy wyjechali, mniej dni spędzili na wyjeździe, co z całą pewnością odcisnęło się na kondycji branży turystycznej. Odsetek respondentów deklarujących zamiar takiego wyjazdu w 2021 roku (4,8%) jest najniższy z notowanych od 2013 roku, natomiast znacznie więcej osób niż w poprzednich latach na początku roku nie podjęło decyzji lub nie wie, czy w tym roku uda im się wyjechać (20%).

Wyniki tegorocznego sondażu po raz kolejny potwierdzają tezę, że wyjazdy w celach wypoczynkowych lub turystycznych stały się elementem stylu życia dobrze wykształconych, zamożniejszych Polaków. Grupy społeczno-zawodowe, które w poprzednich latach najczęściej korzystały z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych z co najmniej jednym noclegiem w większości wyjechały także w 2020 roku. Można domniemywać, iż w 2020 roku respondenci ci zmieniali kierunki, liczbę wyjazdów i długość wypoczynku, ale nie zrezygnowali całkowicie z wypoczynku poza domem. Wyniki badania wskazują też, iż pandemia zwiększyła różnice klasowe – z wyjazdów zrezygnowali najczęściej ludzie mniej zamożni, słabiej wykształceni, o niższej pozycji zawodowej.

Opracowała

Barbara Badora